

Únor 2023

PŘEDLOUHÉ NÁMLUVY V PRAZE

Karel Sál

Metropole má po 145 dnech od komunálních voleb nového primátora a Radu hlavního města Prahy. Za těch necelých 5 měsíců jsme byli svědky nepřehledných tahanic, jedné nepovedené volby primátora, rozpadu nestabilní Aliance stability a nebývale velkého množství osobních invektiv, které se potrefeným budou překusovat těžce. Přes všechno se vlády nad hlavním městem chopí koalice SPOLU, Pirátů a STANu, která bude mít krytí ve Strakově akademii a v parlamentu. Zda primátorování Bohuslava Svobody bude znamenat roky prosperity, či úpadek a zaostávání za ostatními bohatými regiony EU, to teprve uvidíme. Nicméně několik varovných indicií naznačuje, že to Svoboda nebude mít s partnery úplně jednoduché.

Komentář se zaměřuje na specifika pražské politiky, na důvody, proč vyjednávání trvalo tak dlouho a zásadní výzvy, kterým bude téměř osmdesátiletý primátor muset čelit.

Proč je Praha důležitá?

Je veřejným tajemstvím, že vládnout Praze znamená vládnout státu ve státě. Praha je největší, nejbohatší a nejdůležitější město českých zemí, což platí už od středověku. Primátorský řetěz znamená nejen prestiž sahající až k císaři Josefu II.¹, ale také potvrzení dominance v politickém, ekonomickém a kulturním srdci Čech.

Jak už jsme řekli, Praha je suverénně největší. Do množství občanů, kterým 4 roky bude pražská koalice přímo ovlivňovat každodenní bytí, musíme počítat nejen osoby zde trvale hlášené (1,3 milionu osob), ale také statisíce nenahlášených rezidentů (odhady hovoří o cca 300 000), dále dojíždějící z různých koutů republiky, studenty a další občany, kteří do Prahy míří z ekonomických či studijních pohnutek (dalších cca 250 000 osob) (ČTK 2022). Rozhodnutí učiněná v Praze pro Prahu tak ovlivňují okolo 2 milionů českých občanů, a to do tohoto čísla nepočítáme turisty, kterých do metropole pravidelně přijíždí téměř 6 milionů ročně (ČSÚ 2023).

S tím se pojí i ekonomická síla metropole. Praha se stomiliardovým rozpočtem hravě do kapsy strčí silová ministerstva, jako je obrana (90,7 miliard Kč) či vnitra (92,3 miliard Kč) a když se podíváme na celý rozpočet České republiky, tak více peněz spravují už jen ministerstva práce a sociálních věcí, školství a dopravy. Rada hlavního města spolu s primátorem tak sedí na čtvrtém největším balíku peněz, který je primárně určen pro 496 km² rozprostřených kolem obou břehů Vltavy, což z Prahy dělá třetí nejbohatší region EU po Lucembursku a „Southern Region“ v Irsku.

V Praze také sídlí většina státních institucí (parlament, vláda, ministerstva, státní úřady, hejtmanství Středočeského kraje aj.), jsou zde registrovány firmy podnikající v jiných koutech republiky a také nemůžeme opomenout kulturní vliv metropole. Tohle všechno způsobuje, že bitva o nadvládu v Praze bývá hodně vyhrocená a hlavní aktéři si neberou servítky. Jde totiž o hodně.

SPOLU nezazářilo, STAN a Piráti stagnují

Výsledky posledních komunálních voleb předurčily, že vítěznému SPOLU pro Prahu (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL) se vyjednávalo obtížně. Volby v roce 2022 totiž v metropoli znamenala nižší volební účast. Příčinou patrně byla relativní spokojenost voličů 5koalice, kteří se v metropoli nemuseli vymezovat vůči vládě, či vůči vedení města. To byl problém hlavně pro SPOLU, které chyběl kýžený synergický efekt z parlamentních voleb 2021 a výsledek 24,72 % (viz tabulka níže) skončil daleko za očekáváním. Navíc pokud uvážíme, že právě v Praze koalice SPOLU získala během parlamentních voleb v roce 2021 více jak 40 % hlasů, byl to neúspěch ještě markantnější.

Samotnou o sobě kapitolou jsou pražští Piráti, kteří stagnují. Piráti s Čižinským mají provázané elektoráty a pád či mediální problémy jednoho kanibalizuje druhý. Dnes už víme, že Piráti nedokázali proměnit jedinečnou šanci udělat z Prahy svoji volební baštu, ačkoliv k tomu měli v období 2018–2022 všechny předpoklady (znatelná koncentrace liberálně smýšlejících voličů, specifické problémy Prahy jako doprava a turismus, silná pražská buňka úzce provázaná s celostátní politikou). To je velké selhání pražských pirátských politiků, což je po výprasku v parlamentních volbách pro celou stranu o to víc bolestivé.

---

¹ Pozice purkmistra, která je přímým předchůdcem dnešního primátora, vznikla rozhodnutím císaře Josefa II. o ustavení královského hlavního města Prahy jako správního celku sjednocením Starého Města, Nového Města, Malé Strany a Hradčan.

STAN je v překerní situaci. Kauza Dozimetr poškodila pražskou buňku na roky dopředu. Mírný růst hlasů je způsoben spíše matematickým přerozdělením počtu hlasů v roce 2018, tudíž předpokládejme, že STAN oproti roku 2018 stagnuje také.

Posilovaly pouze opoziční formace. ANO, které využilo pozici antiestablishmentu, kdy nemuselo obhajovat svoji práci v metropoli. K dobrému výsledku hnutí dotlačila mezinárodní a tuzemská situace s energiemi a inflací a holý fakt, že kvůli opoziční roli nemělo v Praze žádný významný skandál. SPD pomohla širší koalici s Trikolorou, která oslovuje i bývalé voliče ODS, které samotná SPD neměla příliš šancí zaujmout.

Tabulka 1: Porovnání výsledků ve volbách do Zastupitelstva hlavního města Prahy mezi lety 2018 a 2022

strana	hlasů			% hlasů			mandáty		
	2018	2022	+/-	2018	2022	+/-	2018	2022	+/-
SPOLU pro Prahu	7 385 086	5 828 523	-1 556 563	29,15	24,72	-4,43	23	19	-4
ANO 2011	3 893 968	4 559 782	665 814	15,37	19,34	3,97	12	14	2
Česká pirátská strana	4 326 041	4 180 324	-145 717	17,07	17,73	0,66	13	13	0
PRAHA SOBĚ	4 197 578	3 472 648	-724 930	16,57	14,73	-1,84	13	11	-2
STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	1 269 897	1 831 696	561 799	5,01	7,77	2,76	4	5	1
SPD, Trik., PES a nez. pro Prahu	895 859	1 218 622	322 763	3,54	5,17	1,63	0	3	3
<i>suma strany pod 5 %</i>	<i>4 267 104</i>	<i>2 486 362</i>	<i>-1 780 742</i>	<i>16,84</i>	<i>10,54</i>	<i>-6,30</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Zdroj: Data ČSÚ 2022, vlastní výpočty.

Vyjednáváme, neruší!

Volby byly studenou sprchou hlavně pro Bohuslava Svobodu, kterého v rámci koalice na preferenční hlasy porazili Hana Kordová Marvanová, Jiří Pospíšil, Zdeněk Zajíček či Tomáš Portlík. Rozlítaného gynekologa, který s osmdesátkou na krku stíhá nejen práci v parlamentu, v Zastupitelstvu hlavního města Prahy a do toho vést gynekologickou kliniku 3. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Ústřední vojenské nemocnice, volili příznivci koalice jen se skřípěním zubů. Kritice neušlo jak jeho mnohoobčnictví, jelikož Svoboda si i po zvolení primátorem chce ponechat svůj poslanecký mandát a členství ve 4 výborech a jednom podvýboru, ale hlavně jeho vystupování směrem k potenciálním koaličním partnerům, které v některých případech hraničilo se slovní šikanou.

Vlastní povolební vyjednávání za vítěznou koalici SPOLU vedl Zdeněk Zajíček, známý politický pragmatik, který se už od začátku netajil tím, že koalice na vládním půdorysu je pouze jednou z možností. Délku vyjednávání ovlivnily dvě věci: Aliance stability, která vznikla mezi Piráty a Prahou Sobě a také prezidentské volby.

Uhádnout, proč Piráti z počátku trvali na přítomnosti Čižinského v Radě města, je poměrně jednoduché. S Čižinským v zádech by Piráti byli méně vystaveni nebezpečí, že budou v koalici často přehlasováni v důležitých věcech, jako je koncepce dopravy, parkování a bydlení. O SPOLU, a hlavně o vedoucí ODS, je všeobecně známo, že má na progresivistické plány liberálních Pirátů jasný názor: „Odsad', poad'!“ Čižinský mohl fungovat jako nárazníková zóna a jako mediátor. Jenže Zajíček a celá pražská ODS měla trochu jiný plán.

Při porovnání zisků a ztrát z vyjednávání nemůžeme ODS v Praze vytknout téměř nic a konečný výsledek ukazuje, nakolik Zajíček dobře odhadl povolební situaci. I přes poměrně špatný výsledek dokázal prosadit všechny důležité požadavky: 1) Rada bez Prahy sobě na vládním půdorysu – přesně, jak si přál premiér a předseda ODS Petr Fiala a 2) umravnit zpupné Piráty. K tomu Zajíčkovi jako velký

klacek posloužilo hnutí ANO. Námluvy mezi jím a Patrikem Nacherem pomáhaly vytvářet tlak na Alianci stability. Pokud prosincovou snahu o zvolení Bohuslava Svobody budeme posuzovat dnešní optikou, více než přípravu na opoziční smlouvu to byl výmluvný vzkaz Pirátům: „Buď vy sami, nebo úplně bez vás.“ Ačkoliv zvolení Svobody zamezila Hana Kordová Marvanová, akce přinesla kýžené ovoce. Piráti nakonec Alianci stability vnitrostranickým hlasováním poslali ke dnu. Ústupky SPOLU ohledně Jana Wolfa a poměru hlasů v Radě pak už byly jen kosmetickými úpravami, kvůli kterým se již nebyl důvod nějak dlouze dohadovat.

Hlavní třecí plochy ale nezmizely. Piráti již hned po podepsání spolupráce kritizovali kumulaci funkcí, a to jak u Svobody, tak i u Jiřího Pospíšila, který kromě řízení Prahy ještě tu a tam zajede do Bruselu. Právě střet mezi politickými pragmatiky v ODS a TOP 09 a pirátskými idealisty bude stále zřetelnější, zejména pokud půjde o prosazování protikorupčních opatření a požadavky na všeobecnou transparentnost magistrátu. Svoboda se bude muset s Piráty naučit pracovat. Pokud ne, další fungování koalice bude ohroženo.

Dalším důležitým prvkem, který ovlivnil délku vyjednávání, byly prezidentské volby. Dokud nebylo jasné, že na Hradě bude sedět spřátelený člověk, tak se koalice do podpisu smlouvy dvakrát nehrnula. Pokud by totiž vyhrál Andrej Babiš, pak by pozice ODS byla o něco horší a Piráti věřili šanci vymámit ze SPOLU lepší podmínky, jelikož v boji proti opozičnímu ANO by bylo záhodno povolát i Čižinského. Tohle všechno po 28. lednu 2023 ztratilo relevanci a tak vznikla Rada na půdorysu ODS (3 křesla, primátor, náměstek primátora), TOP 09 (2 křesla, náměstek primátora), STAN (2 křesla, náměstek primátora) a Piráti (4 křesla, 1. náměstek primátora). Praha má konečně novou vládu, která ale bude mnohem labilnější než ta předchozí. Vše bude záležet na vztazích v koalici a jak nám historie napovídá, vztahy mezi partnery se postupem času rozhodně nevylepší, právě naopak.

Zdroje

ČSÚ (2022). *Volby do zastupitelstev obcí konané 23.09. – 24.09.2022.* <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv?xjazyk=CZ&xid=1>.

ČSÚ (2023). *Nejnovější údaje: Hl. m. Praha: Nejnovější ekonomické údaje ČR.* <https://www.czso.cz/csu/xa/1-xa>.

Pražský deník, ČTK (11. srpna 2022). *V Praze žije o asi 300 tisíc lidí více, než uvádí oficiální sčítání obyvatel.* https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praha-obyvatele-statistiky-analyza.html.

Autor

KAREL SÁL

Analytik

Karel Sál vystudoval politologii na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde v roce 2016 obhájil disertační práci s názvem Demokracie v krizi nezájmu: účinky využití internetových voleb ve volebním procesu vybraných zemí. Odborně se zabývá problematikou e-Governmentu, internetovými volbami a informační svobodou. Je autorem několika odborných článků, vystupuje na mezinárodních konferencích a je zakladatelem a editorem think-tanku e-politics.cz.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz